LITERATUURBULLETIN

Inhoud

Ontvangen/231

Recensies/232

Charles Picavet
Keuzenkamp, S., Bos, D., Duyvendak, J.W., & Hekma, G. (2006). Gewoon doen. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland/232

Marty P.N. van Kerkhof
Halkitis, P.N., Wilton, L., & Drescher, J. (Eds.) (2006). Barebacking. Psychosocial and public health approaches/ 233

Jos Vroege
Rijsingen, H. van (2005). Seks: Alles of niets. Vraagbaak voor mannen die weinig of geen zin in seks hebben. En: Vraagbaak voor mannen die verslaafd zijn aan seks/234

Hester Pastoor
Liekens, G. (2005). Het vaginaboek.
Liekens, G. (2006). Haar penisboek/236

Seksuologische Tijdschriften/237

Ontvangen

Indyk, D. (Ed.) (2006). *The geometry of care. Linking resources, research, and community to reduce degrees of separation between HIV treatment and prevention.* New York: Haworth, 260 pag., US$ 19,95.

Kleinplatz, P.J., & Moser, C.A. (Eds.) (2006). *Sadomasochism. Powerful pleasures.* New York: Haworth, 365 pag., • 28,45.

Moors, J. (2006). *Seksueel bewogen. Een bloemlezing van Jan P.C. Moors.* Twello: Van Tricht, 255 pag., • 39,50.

Wagenaar, P. (Red.) (2006). *Samen genieten. Gids voor groei in je seksuele relatie.* Zoetermeer: Boekencentrum, 199 pag., • 16,50.

IJff, M. (2006). *Sexcounseling. Handleiding voor seksuologische hulpverlening (3e, herz. druk).* Assen: Van Gorcum, 216 pag., •27,50.

Recensies

Keuzenkamp, S., Bos, D., Duyvendak, J.W., & Hekma, G. (2006). **Gewoon doen. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland.** Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 258 pag., • 18,50. [als pdf-bestand te downloaden op www.scp.nl]

In Nederland is 'doe maar gewoon, dan doe je gek genoeg' een gevleugelde uitdrukking. Wij leven in een land waar je gewoon moet doen. De andere kant van de medaille is dat men mensen die gewoon doen moet accepteren, ook als zij anders zijn. Beide kanten van de medaille zijn duidelijk zichtbaar in de manier waarop in Nederland met homoseksualiteit wordt omgegaan. 'Normaliteit' is de centrale kwestie binnen de homobeweging, al wordt er op een ambivalente manier mee omgegaan (Meijer e.a., 1991). Nadat (met name de mannelijke) homoseksualiteit achtereenvolgens was beschouwd als zonde, misdaad en geestesziekte, is in de loop van de vorige eeuw de roep ontstaan om homoseksualiteit als 'gewoon hetzelfde' te beschouwen, om de titel van het beroemde boek van Sengers uit 1968 aan te halen (oorspronkelijk overigens met vraagteken). Snel daarna kwam er echter ook een tegenbeweging op gang. Nog geen tien jaar na het boek van Sengers schreef Sanders 'Het gewone en het bijzondere van de homoseksuele leefsituatie'. Homoseksualiteit was dus niet alleen gewoon, het was tegelijk ook anders. Centrale vraag is gebleven hoe 'gewoon' en 'anders' met elkaar te verenigen zijn. Het boek 'Gewoon doen. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland' plaatst zich door de titel in deze traditie. Het geeft een overzicht van wat er uit grootschalig survey-onderzoek bekend is over de acceptatie van homoseksualiteit in Nederland. Ook is aanvullend kwalitatief onderzoek gedaan onder tachtig homo's en lesbo's over homoseksualiteit binnen de sport en op het werk. Dat laatste is bestudeerd binnen de horeca, het bank- en verzekeringswezen en binnen de krijgsmacht. Over de aard en dimensies van homonegativiteit is geen eenduidigheid in de literatuur. Er is weinig onderzoek naar verricht en het meeste onderzoek dat wel is gedaan heeft geen theoretische basis. In 'Gewoon doen' worden vier dimensies onderscheiden, namelijk algemene aanvaarding, gelijke rechten en (anti)discriminatie, reactie op homoseksualiteit in de naaste omgeving en tot slot de reactie op homoseksualiteit in de openbaarheid.

In internationale vergelijkingen komt Nederland steevast naar voren als een land met een hoge mate van homotolerantie. Als het gaat om de algemene aanvaarding is het klimaat in Nederland relatief goed te noemen. De internationale vergelijking is echter alleen te maken op drie stellingen. Het is dus zaak de situatie in Nederland wat specifieker te bezien. Bijna 90% van de Nederlandse bevolking geeft aan het eens te zijn met de stelling "Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten vrij zijn om hun leven te leiden zoals zij dat willen". Andere items suggereren echter een minder accepterende houding. Ongeveer 70% van de Nederlanders geeft aan seks tussen twee mannen niet fout te vinden en evenveel mensen vinden lesbische seks niet walgelijk. Slechts een derde vindt mannelijke homoseksualiteit "een natuurlijke vorm van seksualiteit bij mannen". Er is niet alleen gevraagd naar algemene aanvaarding van homoseksualiteit. Een meerderheid van de bevolking is voor gelijke rechten voor homoseksuele mannen en vrouwen. Twee derde vindt het aanvaardbaar als zij een kind zouden hebben dat zou samenwonen met iemand van hetzelfde geslacht. Als het gaat om homoseksualiteit in het openbaar, dan valt op dat slechts een minderheid het niet aanstootgevend vindt als mannen met mannen of vrouwen met vrouwen zoenen, maar dat ruim drie kwart er geen enkele moeite mee heeft als een man en een vrouw in het openbaar met elkaar zoenen.

Het kwalitatieve onderdeel geeft een vrij eenduidig beeld van de acceptatie van homoseksuelen op het werk en bij de sport. Vrijwel iedereen is open over zijn of haar homoseksualiteit, alleen niet in alle situaties. Vooral op de sportschool komt het relatief vaak voor dat men het geheimhoudt. Reacties van anderen op homoseksualiteit zijn gemengd. Zowel positieve als negatieve ervaringen komen voor. Vaak willen de betrokkenen negatieve reacties eerst niet toegeven om niet klagerig over te komen. In de loop van het gesprek komen ze echter vaak ook met negatieve ervaringen, variërend van afkeurende blikken tot fysiek geweld. Zelf zetten zij zich af tegen homoseksuelen die zich 'overdreven' gedragen. 'Gewoon doen' lijkt dus het devies.

Het meest interessante hoofdstuk van het boek gaat over discussies over homoseksualiteit op internet. Op internet zijn allerlei fora te vinden (een soort prikborden waar iedereen een boodschap achter kan laten, waar anderen dan weer op kunnen reageren) waar homoseksualiteit besproken wordt. De auteurs hebben goed gezocht en kwamen vier soorten fora tegen waar homoseksualiteit een 'hot issue' was. Dat zijn Turkse en Marokkaanse websites, protestants-christelijke fora, extreem rechtse sites en hobby- en vrijetijdsfora. Op de Turkse en Marokkaanse websites zijn de meest negatieve reacties te vinden, terwijl op de vrijetijdsfora juist homotolerantie de norm lijkt te zijn. Opvallend was dat op internet veel discussies werden gevonden over de oorzaken van homoseksualiteit (is het nou aangeboren of niet?) en over kenmerken die homo's en lesbo's zouden hebben. Deze onderwerpen zijn in de grootschalige surveys nooit meegenomen, maar blijken dus wel heel relevant voor de manier waarop over homoseksualiteit gedacht wordt.

Het boek is erg belangrijk. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van drie ministeries en het ligt voor de hand te verwachten dat de resultaten ook gebruikt gaan worden in beleid ten aanzien van homoacceptatie. Het is ook zeker de moeite waard om het te lezen, met name om alle gegevens die we al kennen netjes op een rijtje te zien. Ook helpt het boek om dimensies van homonegativiteit in kaart te brengen en om beperkingen van onderzoek dat op dit terrein is gedaan, te onderkennen.

Toch is mijn belangrijkste gevoel na het lezen van dit boek: "is dit nou alles?". Blijkbaar weten we bijzonder weinig over de homoacceptatie in Nederland. De kwantitatieve gegevens waarop het boek gebaseerd is, zijn zeer beperkt. Het gaat om enkele vragen in een paar onderzoeken. Je kunt je afvragen of de antwoorden op deze vragen voldoende beeld geven van de houding van de Nederlanders tegen-

over homoseksualiteit. De meeste vragen die zijn gesteld, gaan uit van een eenduidige afwijzing of acceptatie van homoseksualiteit. Als gevraagd zou worden of iemand er moeite mee zou hebben als zijn of haar kind zou samenwonen met iemand van het eigen geslacht, zou dat tot heel andere conclusies leiden dan bij de vraag die is gesteld, namelijk of men het aanvaardbaar zou vinden. Daarbij zijn de meeste gegevens niet nieuw. De bevindingen uit het kwalitatieve onderzoek zijn grotendeels een bevestiging van wat in eerder onderzoek is gevonden. Op zich is dat niet onbelangrijk, maar tot echt nieuwe inzichten heeft het niet geleid. Verreweg het meest interessant is wat mij betreft het hoofdstuk over de discussies op internet over homoseksualiteit, iets wat niet eerder zo systematisch in kaart is gebracht.

Een ander gevoel dat ik heb gekregen, is dat de resultaten te positief zijn geïnterpreteerd. In het boek gebeurt dat bijvoorbeeld door de neutrale categorie vaak buiten beschouwing te laten. Ongeveer 5% vindt dat homoseksuelen hun leven niet in mogen richten zoals zij dat zelf willen. Nog eens 5% is het daar echter niet mee eens, maar ook niet mee oneens. Geef je nu aan dat 5% of 10% hier negatief over denkt? Dat is nogal een verschil. In het persbericht dat SCP over 'Gewoon doen' heeft verspreid, wordt gezegd dat homoseksualiteit breed wordt geaccepteerd. We hebben echter gezien dat andere cijfers uit het boek tot minder positieve conclusies zouden leiden. In de media is vooral opgepakt dat het allemaal wel meevalt met de homonegativiteit. Ik vind dat jammer omdat het voorbij gaat aan de vele kanttekeningen die te plaatsen zijn bij deze conclusie.

Tot slot een kleine ergernis. In het eerder genoemde persbericht wordt gezegd dat "voor het eerst een zo compleet mogelijk beeld geschetst [wordt] van de acceptatie van homoseksuelen in Nederland". Daarmee wordt voorbij gegaan aan het boek "De maatschappelijke positie van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen" van mijn collega's Hanneke de Graaf en Theo Sandfort (2000) waarin een groot deel van de bevindingen die in 'Gewoon doen' worden gepresenteerd ook al zijn beschreven. In dat boek komen ook nog allerlei domeinen aan de orde die in dit boek onbelicht blijven, zoals de gezondheid van homoseksuele mannen en vrouwen en homoseksualiteit in het onderwijs.

Charles Picavet, psycholoog

Literatuur

Graaf, H. de, & Sandfort, Th. (2000). *De maatschappelijke positie van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen.* Delft: Eburon.

Meijer, I., Duyvendak, J.W., & Kerkhof, M.P.N. van (1991). *Over normaal gesproken: Hedendaagse homopolitiek.* Amsterdam: Schorer.

Sanders, G. (1977). *Het gewone en het bijzondere van de homoseksuele leefsituatie.* Deventer: Van Loghum Slaterus.

Sengers, W.J. (1968). *Gewoon hetzelfde? Een visie op vragen rond de homofilie.* Hilversum: Brand.

Halkitis, P.N., Wilton, L., & Drescher, J. (Eds.) (2006). **Barebacking. Psychosocial and public health approaches.** Binghamton: Haworth, 175 pag., US$ 29,95.

Over de precieze datering van het fenomeen lopen de meningen uiteen – zelf heb ik al zestien jaar terug, onder de titel 'Voorbij het risico wenkt de extase', in het vroegere tijdschrift 'Homologie', de aantrekkingskracht van bewust gezochte riskante seks beschreven. De meeste deskundigen zijn het er echter over eens dat vanaf de komst van de combinatietherapieën tegen hiv in 1996 'barebacken' de wind in de zeilen heeft gekregen. Onderzoek wijst ondubbelzinnig uit dat een toenemend aantal homomannen – voor het gemak reken ik daar ook biseksuele mannen toe – het sindsdien minder nauw neemt met veilige seks. Steeds meer mannen laten, met andere woorden, steeds vaker bij het neuken het condoom achterwege. Maar daarmee is nog niet gezegd dat ze allemaal barebacken.

In zijn bijdrage aan de bundel 'Barebacking. Psychosocial and public health approaches' probeert Richard Wolitski allereerst om tot een wat helderder definitie van barebacken te komen. Want, stelt hij, risico management strategieën zoals het in Australië ontwikkelde 'negotiated safety'-concept hebben daar weinig mee van doen. In beide gevallen wordt weliswaar bewust van het gebruik van rubbertjes afgezien, maar op het punt van de risico's ligt er een wereld van verschil. Bij 'negotiated safety' gaat het erom te allen tijde besmetting met hiv te voorkomen: de partners hebben een vaste relatie, weten van elkaar dat ze beiden hiv-negatief zijn en ze neuken alleen binnen de relatie – dus met elkaar – onbeschermd. Bij barebacken valt enig risico daarentegen nooit uit te sluiten. Een enkeling – de veelbesproken 'bug chasers' – doet er juist alles aan om geïnfecteerd te raken. Maar de meeste barebackers nemen een zeker risico op de koop toe en proberen de kans op een infectie eerder te verminderen, bijvoorbeeld door voor-het-zingen-de-kerk-uit-te-gaan.

Hoe komt het, vraagt Wolitski zich vervolgens af, dat barebacken de afgelopen tien jaar zo populair is geworden. Hoewel harde gegevens schaars zijn, gaat ook hij ervan uit dat het succes van de hiv-behandeling een van de belangrijkste redenen is. Niet alleen omdat een hiv-infectie niet meer gelijk staat aan een doodvonnis, maar ook omdat de medicatie in staat blijkt om de zogeheten 'viral load' – en daarmee de overdraagbaarheid van hiv - tot een ondetecteerbaar niveau terug te brengen. Daarnaast valt de opkomst van barebacken samen met de opmars van internet. Het web is - het is al vaak gezegd - de perfecte datingmachine. Het is een fluitje van een cent om als barebackende homoman op een of andere chatsite een date te vinden die 'het' ook zonder wil doen. Ten slotte wijst Wolitski er nog op dat veel homo's het na zoveel jaar moe zijn om almaar hetzelfde preventieverhaaltje te moeten aanhoren. Zonder periodieke updating slaat voorlichting, net als reclamespotjes, dood en gaat de boodschap het ene oor in en het andere meteen weer uit.

Om te achterhalen hoe homomannen zelf tegenover barebacken staan, deden Halkitis, Wilton en Galatowitsch een

onderzoek onder ruim tweehonderd homo's uit New York, van wie het merendeel hiv-positief was. Bijna allemaal hadden ze wel eens van barebacken gehoord, en ruim eenderde had het zelf ook gepraktiseerd; hiv-positieven vaker dan hiv-negatieven. Belangrijker is echter het verschil in perceptie tussen beide groepen. Hiv-negatieve mannen gaan er automatisch vanuit dat alleen hiv-negatieven met elkaar barebacken. Bij voorkeur nemen ze dan de toppositie in. Maar hiv-positieve mannen hebben daar een heel andere kijk op. Zij doen het net zo gemakkelijk met lotgenoten als met hiv-negatieve mannen, en ook qua positie maakt het hen niet uit om de top of de bottom te zijn. Halkitis c.s. waarschuwen dan ook dat het riskant is om op grond van alleen maar een aanname - zonder dat daadwerkelijk te checken - dat de partner dezelfde serostatus heeft, te gaan barebacken.

Dawson en zijn collega's gaan op deze lijn verder en laten, aan de hand van een kleine studie onder honderd barebackers die op internet actief zijn, zien dat een ongelukje in een klein hoekje zit. Niet omdat hiv-positieve homomannen doelbewust op zoek zijn om anderen te besmetten – in hun studie kwamen ze slechts een man tegen die daarop uit was – maar omdat men nauwelijks de moeite neemt om te verifiëren wat de serostatus van de partner is. Kortom, doelbewuste besmetting lijkt de uitzondering op de regel dat het barebackers niet zoveel kan schelen of de partner geïnfecteerd raakt. Zij raden hiv-preventiewerkers dan ook aan hier in de voorlichting veel aandacht aan te geven.

Waarmee we meteen gekomen zijn bij de zwakke stee van deze - voor de rest alleszins lezenswaardige - bundel. Zonder uitzondering slaan de auteurs van de diverse bijdragen alarm over de toenemende populariteit van barebacken. Op meerdere plaatsen worden de risico's van onbeschermde seks breed uitgemeten. Om met hiv geïnfecteerd te raken of het virus over te dragen. Daarenboven lopen barebackers ook een verhoogd risico op andere soa, en als ze hiv-positief zijn eventueel op een herinfectie met een resistent virus. Maar wie gehoopt had het een en ander te weten te komen over de aanpak van bewust gezochte onbeschermde seks, blijft met nagenoeg lege handen staan. Een enkele – onuitgewerkte - opmerking daargelaten over de mogelijkheden die internet biedt om preventie te bedrijven, en achterin het boek een tweetal goed bedoelde pleidooien voor niet-moraliserende therapieën, daarmee moet je het als lezer doen. Kennelijk is ook de preventie in de Verenigde Staten niet bij machte barebackers een alternatief te bieden voor hun riskante praktijken.

Alleen maar waarschuwen voor de risico's biedt, zo heeft de ervaring geleerd, geen soelaas. Hoe gevaarlijk barebacken ook moge zijn vanuit het perspectief van de volksgezondheid, in het seksuele verkeer gelden andere regels en legt zoiets abstracts als groepsbelang zelden veel gewicht in de schaal van het seksueel verlangen en de lustbevrediging. Wie zich druk maakt over de dreiging die er van barebacken uitgaat, moet zich eerst de vraag stellen wat mensen – en dus ook homomannen – beweegt om seksueel als het ware het lot te tarten. Misschien ontstaat er dan eens ruimte voor de gedachte dat het nogal veel gevraagd is om een bevolkingsgroep die seksueel zo actief is als homo's levenslang met slechts één type voorbehoedsmiddel, het condoom, op te zadelen. Zou het geen idee zijn om de virusdodende – dat is althans de hoop - microbicides, die momenteel voor vrouwen uit de Derde Wereld getest worden, ook bedrijfsklaar te maken voor anaal gebruik?

Marty P.N. van Kerkhof, journalist

Rijsingen, H. van (2005). **Seks: Alles of niets. Vraagbaak voor mannen die weinig of geen zin in seks hebben.** En: **Vraagbaak voor mannen die verslaafd zijn aan seks.** Haarlem: Aramith, 146 pag. en 140 pag., •15,90.

Een aantal jaren geleden werd Hannie van Rijsingen door haar uitgever gevraagd om een boek te schrijven over mannen die geen zin hebben in seks. Al gauw realiseerde ze zich dat ze het daarbij niet wilde laten: "Het onderwerp was voor mij onlosmakelijk verbonden met seksverslaving". "In gesprekken met mannen die geen zin hebben komt namelijk regelmatig (…) aan het licht dat ze weliswaar geen zin hebben om te vrijen met hun vrouw, vriend of vriendin, maar er op een andere manier wel een actief seksleven op nahouden, zelfs soms op zo'n dwangmatige manier dat er sprake is van een seksverslaving". Het resultaat was twee boeken in een band: een 'Vraagbaak voor mannen die weinig of geen zin in seks hebben' en een 'Vraagbaak voor mannen die verslaafd zijn aan seks.'

Beide boeken bestaan uit tien hoofdstukken. In het boek over 'geen zin in seks' zijn dat hoofdstukken over: 1. Emancipatie, socialisatie en mannelijke seksualiteitsbeleving, 2. Mannen, gevoelens en authenticiteit, 3. Seksualiteit en seksuele problemen, 4. Lust en wat lust beïnvloedt, 5. Factoren die inwerken op de zin in seks, 6. De partner van de 'geen-zin-man', 7. De man achter de 'geen zin'-opstelling, 8. Het verhogen van je seksuele interesse, 9. Praten met de partner op een effectieve manier, en 10. Als je er zelf niet uitkomt. In het boek over 'seksverslaving' zijn dat hoofdstukken over: 1. Seksverslaving, 2. De meest voorkomende vormen van seksverslaving, 3. Computer- of cyberseks, 4. Effecten van seksverslaving, 5. De dynamiek tussen de partners bij een seksverslaving, 6. De man achter de seksverslaving, 7. Hoe kom je van de verslaving af?, 8. Op weg naar genieten, 9. Op weg naar de kunst van samen genieten, en 10. Professionele hulp bij seksverslaving. Dit laatste hoofdstuk heeft geen nummer meegekregen en is tussen de 'Samenvatting' en 'Bibliografie', en het 'Dankwoord' geplaatst.

Bij beide boeken schrijft de auteur in het 'Voorwoord' dat het geschrevene niet is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. "Het is een neerslag van mijn praktische werk, gelardeerd met kennis uit vakliteratuur of opgedaan tijdens voor mijn vak relevante studiedagen". Bij het schrijven heeft zij gebruik gemaakt van materiaal van cliënten en hun partners – door haarzelf als 'mijn grootste leermeesters' aangeduid. "Telkens opnieuw ben ik gegrepen door de uniekheid van de persoon of de personen. En elke keer dwingen ze mij mijn vooropgezette ideeën aan de kant te schuiven en open

te staan voor hun leven, hun verleden en hun huidige situatie. Openstaan betekent voor mij: zonder vooroordelen, zonder verwachtingen kijken naar 'dat wat is'. Het is een kwaliteit die ik nog steeds moeilijk vind, ondanks het feit dat naarmate ik ouder wordt het me steeds beter lukt de ander in zijn of haar waarde te laten. Ik besef echter dat het altijd 'nog beter' kan, dat het een proces is dat nooit eindigt".

In de tekst laat de auteur haar cliënten veelvuldig aan het woord, wat beide boeken heel leesbaar maakt en voor degenen die met 'geen zin in seks' of 'seksverslaving' kampen waarschijnlijk zeer herkenbaar is. De auteur is daarbij, net als in het voorwoord, heel persoonlijk aanwezig. Het boek over 'seksverslaving' heb ik met het meeste plezier gelezen - een indicatie dat dit ook met het meeste plezier is geschreven?

Dat deze boeken voor een belangrijk deel zijn gebaseerd op de klinische ervaringen van de auteur en geen wetenschappelijk fundament hebben, is uiteraard geen probleem. Bij haar klinisch werk zal de auteur zoveel mogelijk gebruik maken van wetenschappelijke inzichten en die zullen in het geschrevene natuurlijk wel op verantwoorde wijze over het voetlicht moeten komen. Op dat gebied laat de auteur de nodige steken vallen. Zo schrijft zij in de eerste alinea van het boek over 'geen zin in seks': "Elk mens is een uitdrukking van hoe hij over zichzelf denkt en zichzelf ervaart. En hoe iemand over zichzelf denkt is een leerproces dat al voor de geboorte in gang is gezet". Voor dat laatste is mijns inziens geen evidentie. Met enige regelmaat wordt de tekst 'gelardeerd' met de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Zo wordt op pagina 52 van het boek over 'geen zin in seks' verwezen naar het onderzoek van Ellen Laan om duidelijk te maken dat seksuele opwinding is op te roepen door seksuele fantasieën en/of het kijken van erotische films. Dat is iets wat ook vóór het onderzoek van Laan echter al lang bekend was – aan de resultaten van haar onderzoek wordt aldus geen recht gedaan. Klassiek is ook de fout die de auteur op pagina 87 maakt bij de bespreking van de resultaten van de Margriet-seksenquête. Zij schrijft: "In de enquête zijn geen vragen gesteld over hoe vrouwen zich voelen als hun partner veel minder zin heeft dan zijzelf, dus daar valt niets over te zeggen. Zelf weet ik echter uit mijn praktijk dat dit op den duur altijd gevolgen heeft". Dat de auteur in haar seksuologiepraktijk geen representatieve steekproef ziet uit de Nederlandse bevolking, is iets wat zij daarbij helaas vergeet.

Bij het gebruik van de vakliteratuur worden ook andere fouten gemaakt. Zo wordt op pagina 36 van het boek over 'geen zin in seks' aangegeven dat tijdens de fase van het verlangen – en niet: de opwindingsfase - bij een man de penis zich opricht en bij de vrouw de vagina vochtig wordt. Op pagina 39 wordt een overzicht gegeven van de "seksuele disfuncties of stoornissen" in de DSM-IV. Daarbij zijn ook de parafilieën - wel seksuele stoornissen, maar geen seksuele disfuncties – terug te vinden. Ook bij de eindredactie van het boek is niet alles goed gegaan. Het meest storend is dat één tekstgedeelte in het boek over 'geen zin in seks' twee maal is terug te vinden. Op pagina 109 en 110 staat onder het kopje 'Geen zin, wil je dat zo houden?' precies dezelfde tekst - met uitzondering van de laatste regel - als op pagina 106 en 107 aan het begin van het stuk over 'De seksuele motivatie'.

Veel moeite heb ik met de wijze waarop de problemen die in deze boeken centraal staan, worden gedefinieerd. Zo stelt de auteur op pagina 54 van het boek over 'geen zin in seks': "Of jij ook tot de groep mannen behoort die lijdt aan een verminderd seksueel verlangen moet je voor jezelf uitmaken. Jij kunt dat alleen zelf bepalen, of met je partner, of je te weinig seksueel actief bent ". Ik vind dat de auteur zich er daarmee wel erg gemakkelijk van afmaakt. Om te bepalen of iemand een verminderd seksueel verlangen heeft, is het niet alleen van belang om te weten of iemand zelf die mening is toegedaan en daar onder lijdt, maar ook hoe vaak iemand zin heeft in seks. Dat zou niet alleen cliënten, maar ook de lezers van dit boek duidelijk moeten worden gemaakt. Wat 'veel' en wat 'weinig' zin in seks is, valt in zijn algemeenheid moeilijk aan te geven. Daarbij dient immers rekening te worden gehouden met de leeftijd van betrokkene, de relatieduur, enzovoort - in studies op dit gebied gebeurt dat vaak niet. Over de extremen vallen echter wel degelijk uitspraken te doen.

Met de term 'seksverslaving' duidt de auteur niet alleen op een 'overmatig seksueel verlangen', maar op alle problemen die in 'Seksuologie' in het hoofdstuk over 'Parafilieën en aanverwante stoornissen' aan bod komen (Gijs, Vroege & Gooren, 2004). Dat geldt dus ook voor de parafilieën – in het boek over 'geen zin in seks' nog onder de "seksuele disfuncties of stoornissen" geschaard. Volgens de auteur stellen Gijs e.a. "dat het accent bij parafilieën niet langer gelegd wordt op het (afwijkende) object van het seksueel verlangen, maar op de ontregeling van de seksuele zelfregulatie" (pagina 11). Dat het in de paragraaf waaraan zij deze uitspraak ontleent, gaat over 'aanverwante stoornissen' en niet over parafilieën is haar kennelijk ontgaan. Op pagina 16 geeft zij aan dat zij 'parafilieën en aanverwante stoornissen' aanduidt met de term 'seksverslaving', omdat dat de term is die haar cliënten gebruiken en "omdat zij zeggen dat deze term het gevoel over het probleem het beste dekt". Dat cliënten alles op één hoop gooien, wil echter niet zeggen dat je dat zelf als hulpverlener vervolgens ook moet doen – zeker als het maken van onderscheid belangrijk is bij de keuze van de behandeling. Op pagina 16 en 17 stelt de auteur dat iemand die seksverslaafd is weliswaar "veelvuldig en intensief met seks bezig" is, maar dat om vast te stellen dat daarvan sprake is "de last die iemand zelf – of zijn/haar omgeving – van het gedrag ervaart" uiteindelijk het enige is wat telt. Ook dat is iets wat niet juist is. Beide componenten zijn noodzakelijk om een dergelijke diagnose te kunnen stellen. Als kenmerken van een seksverslaving noemt de auteur op pagina 17 dat het seksueel verlangen oncontroleerbaar is en ernstige negatieve gevolgen heeft voor de persoon en/of zijn omgeving, dat pogingen om het te veranderen elke keer stranden en dat sprake is van een telkens terugkerend gedragspatroon. Dat zou echter ook kunnen gelden voor mensen met meer behoefte aan seks dan hun partner en voor mensen met een aversie van seks.

Ten slotte de 'metroman' – op pagina 21 van het boek over 'geen zin in seks' geïntroduceerd en op pagina 22 door de auteur als de 'ideale man' naar voren geschoven. Ik betwijfel zeer of dat laatste verstandig is. Op pagina 18 stelde zij: "Maar misschien moeten er ook geen nieuwe algemene normen en waarden worden gevonden en is het nodig dat we langzaam wennen aan het idee dat ieder mens voor zich (elk paar voor zich, elk gezin voor zich) die normen en waarden bepaalt die voor het levensgeluk van hem (haar of hen) van belang zijn, uiteraard zonder anderen in de gemeenschap schade toe te brengen". Waarom het formuleren van een ideaalbeeld en van veranderingswensen dan niet aan de lezer en zijn partner over gelaten? Dat deze 'metroman' een man zou zijn met vrouwelijke eigenschappen, was iets wat ik al vermoedde. Over hem gelezen had ik echter nooit – daarvoor heb ik HP/De Tijd de afgelopen jaren kennelijk te weinig gekocht. In NRC Handelsblad las ik onlangs dat de 'metroseksueel' als ideaalbeeld inmiddels hopeloos is verouderd. In 2005 is hij vervangen door de 'überseksueel' – "de gedroomde balans tussen de al te verwijfde metroseksueel en de macho" - die op zijn beurt inmiddels al weer is vervangen door de 'echte man' – u weet wel: die van de Bavaria-reclame (Jensen, 2006). Voor die 'echte man' zal masturbatie vast niet zoiets zijn als 'een feestje voor jezelf bouwen'. ("Als ik begin over 'een feestje voor jezelf bouwen', kijkt de man in kwestie me vaak aan alsof hij zeggen wil: zij begrijpt niets van mannen, want zoiets doe je niet als man; daar heb je je vriendin of je vrouw voor"; pagina 123 van het boek over 'seksverslaving'.) En ook 'Jezelf een orgasme bezorgen in het bijzijn van je partner' zal voor hem niet echt een optie zijn. ("Ze kunnen deze opdracht moeilijk accepteren"; pagina 128 van dit zelfde boek.). Ik zou geneigd zijn me daar maar bij neer te leggen.

Jos Vroege, psycholoog

Literatuur

Gijs, L., Vroege, J., & Gooren, L. (2004). Parafilieën en aanverwante stoornissen. In L. Gijs, W. Gianotten, I. Vanwesenbeeck & Ph. Weijenborg (Red.), *Seksuologie* (pp. 505-528). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Jensen, S. (2006, 28 juli). *De brulapen lezen Nietzsche. Hoe de überseksueel de metroseksueel verving, en plaatsmaakt voor de echte man.* NRC Handelsblad (Boeken), 16-17.

Liekens, G. (2005). **Het vaginaboek.** Antwerpen: Standaard Uitgeverij, 240 pag., • 17,95.
Liekens, G. (2006). **Haar penisboek.** Antwerpen: Standaard Uitgeverij, 251 pag., • 19,95.

Eindelijk eens wat speelse boeken met goede informatie over seksualiteit, en in het bijzonder de geslachtsdelen! Zoals misschien ook andere seksuologen, worstel ik vaak met de vraag van cliënten naar goede seksuologische informatie, die toegankelijk en niet te hoogdrempelig – wat 'speelser' - is. Verschillende goede seksuologische boeken zijn immers niet meer verkrijgbaar en het uitlenen van een boek waar ik aan gehecht ben, 'voelt niet altijd goed'. Ik ben dus aangenaam verrast en blij met deze twee recente uitgaven. Goedele heeft deze 'projecten' naar mijn mening goed aangepakt.

Beide boeken bestrijken een breed gebied in sexualibus. Er wordt algemene informatie gegeven over anatomie, afmetingen/variatie en functies van beide geslachtsdelen. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan geschiedenis, mythen, culturele verschillen, subculturen (piercing en tatoeage), mode (schaamhaar), SOA's, seksuele problemen en tips om op een prettige en gevarieerde manier seksueel aan de slag te gaan, alleen of samen. Dit alles toegelicht met mooie, grappige, functionele en (een enkele keer) wat enge illustraties. De taal die gebruikt wordt is voor iedereen begrijpelijk en spoort aan om zelf op onderzoek uit te gaan.

Wees vooral niet te voorzichtig en te preuts is de boodschap! Hoewel dat advies niet voor alle cliënten even gemakkelijk op te volgen zal zijn, denk ik wel dat deze boekjes bij kunnen dragen aan een proces van 'langzaam op zoek gaan naar' de geslachtsdelen en ze als gewone onderdelen van het lichaam te gaan zien. Leuk en functioneel is dat bij het penisboek een 'liniaal' zit om de penis op te meten. De aanwijzingen die er op staan geven helder aan wat de gemiddelde afmeting is van een penis; iets wat voor veel mannen én vrouwen denk ik nuttig is om te weten. Met alle informatie uit erotische en pornohoek bestaan daar nogal eens misvattingen over.

Het penisboek is geschreven voor haar: de vrouw dus. Goed bedacht, want op deze manier is het boek eigenlijk voor beiden geschikt. Het boek is dan wel geschreven vanuit de gedachte dat vrouwen het zullen lezen en er veel van op zullen steken (bijvoorbeeld hoe je op verschillende manieren je partner oraal kan bevredigen), maar ondertussen geeft het ook veel informatie waar de man zijn voordeel mee kan doen. Twee vliegen in een klap dus. En andersom geldt dat natuurlijk (in iets mindere mate) ook voor het vaginaboek.

Is er dan geen commentaar te leveren op deze boekjes? Eigenlijk heel weinig. Mijn enige commentaar is dat er soms wat 'kort door de bocht' gegaan wordt: de informatie had in een paar gevallen iets genuanceerder of uitgebreider kunnen zijn, maar wat verwacht je ook van een populaire uitgave… En: waarom is het penisboek eigenlijk duurder?

Hester Pastoor, psycholoog

Seksuologische Tijdschriften

American Journal of Sexuality Education, 2006, 1, (4)

Responding to messages of adolescents on the internet: Theoretical, practical, and ethical issues
R.A. Shtarkshall ... 3
Automated classroom response systems: Implications for sexuality education and research this article is currently unavailable
C.M. Fisher ... 23
Media and sex among alternative school students
S.L. Escobar-Chaves, S.R. Tortolero, C. Markham, & E. Baumler ... 33
Media and sex: Perspectives from Hispanic teens
G.N.L. Johnston Polacek, V. Rojas, S. Levitt, & V.S. Mika .. 51
Sexual health in prime time
W.J. Taverner ... 71
Web site resources for advocates of comprehensive sexuality education
S.K. McCarthy ... 83
Response to review of making sexual decisions
L.K. Gowen ... 91
In support of the new gay teenager
R.C. Savin-Williams ... 95

Archives of Sexual Behavior, 2006, 35, (4)

The Sexual Excitation/Sexual Inhibition Inventory for women: Psychometric properties
C.A. Graham, S.A. Sanders, & R.R. Milhausen ... 397
Sexual harassment of women in urban China
W.L. Parish, A. Das, & E.O. Laumann ... 411
Exhibitionistic and voyeuristic behavior in a Swedish national population survey
N. Långström, & M.C. Seto ... 427
Diminished sexual activity, interest, and feelings of attractiveness among HIV-infected women in two eras of the AIDS epidemic
K. Siegel, E.W. Schrimshaw, & H.-M. Lekas ... 437
The effects of childhood trauma on sex trading in substance using women
K. Vaddiparti, J. Bogetto, C. Callahan, A.B. Abdallah, E.L.Spitznagel, & L.B. Cottler ... 451
Sexual risk behavior of HIV-positive methamphetamine-using men who have sex with men: The role of partner serostatus and partner type
S.J. Semple, J. Zians, I. Grant, & T.L. Patterson ... 461
Sexual negotiation, HIV-status disclosure, and sexual risk behavior among Latino men who use the internet to seek sex with other men
A. Carballo-Diéguez, M. Miner, C. Dolezal, B.R.S. Rosser, & S. Jacoby ... 473
Positive and negative cognitions of sexual submission: Relationship to sexual violence
C.A. Renaud, & S.E. Byers ... 483
Emotions during sexual activity: Differences between sexually functional and dysfunctional men and women
P.J. Nobre, & J. Pinto-Gouveia ... 491
Regret after sex reassignment surgery in a male-to-female transsexual: A long-term follow-up
S.-E. Olsson, & A. Möller ... 501

Archives of Sexual Behavior, 2006, 35, (5)

Sexual reward via vulvar, perineal, and anal stimulation: A proximate mechanism for female homosexual mounting in Japanese macaques
P.L. Vasey, & N. Duckworth ... 523
Childhood family correlates of heterosexual and homosexual marriages: A national cohort study of two million Danes
M. Frisch, & A. Hviid ... 533
Self-esteem, risky sexual behavior, and pregnancy in a New Zealand birth cohort
J.M. Boden, & L.J. Horwood ... 549
Dyspareunia, urinary sensory symptoms, and incontinence among young Chinese women
R.W. Stones, S.S. Padmadas, S. Guo, J.J. Brown, F. Zhao, & B. Li ... 561
Detection of differential viewing patterns to erotic and non-erotic stimuli using eye-tracking methodology
A.D. Lykins, M. Meana, & G. Kambe ... 569
Gender differences in pornography consumption among young heterosexual Danish adults
G.M. Hald ... 577
Obesity, body image, and unsafe sex in men who have sex with men
C. Kraft, B.E. Robinson, D.L. Nordstrom, W.O. Bockting, & B.R.S. Rosser ... 587
Psychometric properties of the Turkish version of the internalized homophobia scale
T. Gençöz, & M. Yüksel ... 597
Painful sexual intercourse caused by a disproportionately long penis: An historical note on a remarkable treatment devised by Guilhelmius Fabricius Hildanus (1560–1634)
E.J.O. Kompanje ... 603
Assessment of sexual functioning, mental health, and life goals in women with vaginal agenesis
E.M. Morgan, & E.H. Quint ... 607

Culture, Health & Sexuality, 2006, 8, (5)

Constructions of gender in Vietnam: In pursuit of the 'Three Criteria'
S.R. Schuler, H.T. Anh, V.S. Ha, T.H. Minh, B.T.T. Mai, & P.V. Thien ... 383
Preparing for microbicide trials in Rwanda: Focus group discussions with Rwandan women and men
N. Veldhuijzen, J. Nyinawabega, M. Umulisa, B. Kankindi, E. Geubbels, P. Basinga, J. Vyankandondera, & J. Van De Wijgert ... 395
Living with HIV infection: Perceptions of patients with access to care at a non-governmental organization in Chennai, India
N. Tarakeshwar, A.K. Krishnan, S. Johnson, S. Solomon, K. Sikkema, & M. Merson ... 407
Sexual stigma and sympathy: Attitudes toward persons living with HIV in Jamaica
L.R. Norman, R. Carr, & J. Jiménez ... 423
Dispelling "heterosexual African AIDS" in Namibia: Same-sex sexuality in the township of Katutura
R. Lorway ... 435
The 'healthy brothel': The context of clinical services for sex workers in Hillbrow, South Africa
J. Stadler, & S. Delany ... 451
Cultural heuristics in risk assessment of HIV/AIDS
A. Bailey, & I. Hutter ... 465

Culture, Health & Sexuality, 2006, 8, (6)

Homosexuality, seropositivity, and family obligations: Perspectives of HIV-infected men who have sex with men in China
Y.R. Zhou *487*
Remaking the masculine self and coping in the liminal world of the gay 'scene'
D. Ridge, D. Plummer, & D. Peasley *501*
Social scripts and stark realities: Kenyan adolescents' abortion discourse
E.M.H. Mitchell, C. Tucker Halpern, E.M. Kamathi, & S. Owino *515*
Community preparedness for HIV vaccine trials in the Democratic Republic of Congo
J. Olin, J. Kokolamami, F.B. Lepira, K. Mwandagalirwa, B. Mupenda, M.L. Ndongala, S. Maman, R. Bollinger, J. Nachega, & J. Mokili *529*
Manufacturing heterosexuality: Hormone replacement therapy and menopause in urban Oaxaca
M. Ramirez *545*
'Snag bags': Adapting condoms to community values in Native American communities
B.J. Gilley *559*

International Journal of Impotence Research, 2006,18, (S1)

Editorial
A. Seftel *S1*
Ejaculatory dysfunction: Progress in a rarely recognized sexual problem
C.C. Carson III *S3*
Premature ejaculation: Definition and prevalence
C. Carson, & K. Gunn *S5*
Psychopharmacology of male rat sexual behavior: Modeling human sexual dysfunctions?
B. Olivier, J.S.W. Chan, T. Pattij, T.R. de Jong, R.S. Oosting, J.G. Veening, & M.D. Waldinger *S14*
Rapid ejaculation: A review of nosology, prevalence and treatment
R.T. Segraves *S24*
Ejaculatory dysfunction and depression: Pharmacological and psychobiological interactions
S. Seidman *S33*

International Journal of Impotence Research, 2006,18, (5)

Normative hypogonadism and depression: Does 'andropause' exist?
S.N. Seidman *415*
Sildenafil citrate (Viagra) treatment for erectile dysfunction: An updated profile of response and effectiveness
H. Padma-Nathan *423*
Soluble guanylate cyclase 1-subunit expression is increased in mononuclear cells from patients with erectile dysfunction
P.J. Mateos-Cáceres, J. Garcia-Cardoso, L. Lapuente, J.J. Zamorano-León, D. Sacristán, T.P. de Prada, J.Calahorra, C. Macaya, R. Vela-Navarrete, & A.J. López-Farré *432*
Effect of endothelial cell-based iNOS gene transfer on cavernosal eNOS expression and mouse erectile responses
H. Wessells, T.H. Teal, I.P. Luttrell, & C.J. Sullivan *438*
Early combination therapy: intracavernosal injections and sildenafil following radical prostatectomy increases sexual activity and the return of natural erections
K. Nandipati, R. Raina, A. Agarwal, & C.D. Zippe *446*
Brain activation by visual erotic stimuli in healthy middle aged males
S.W. Kim, D.W. Sohn, Y.-H. Cho, W.S. Yang, K.-U. Lee, R. Juh, K.-J. Ahn, Y.-A. Chung, S.-I. Han, K.H. Lee, C.U. Lee, & J.-H. Chae *452*
Etiological factors of unconsummated marriage
W. Badran, N. Moamen, I. Fahmy, A. El-Karaksy, T.M. Abdel-Nasser, & H. Ghanem *458*
The effect of vardenafil on endothelial function of brachial and cavernous arteries
E. Mazo, S. Gamidov, & V. Iremashvili *464*
Sexual functioning in patients with lower urinary tract dysfunction improves after percutaneous tibial nerve stimulation
M.R. van Balken, H. Verguns, & B.L.H. Bemelmans *470*
Editorial Comment: Sexual functioning in patients with lower urinary tract dysfunction improves after percutaneous tibial nerve stimulation
C. Yang *476*
JNJ-10280205 and JNJ-10287069: novel PDE5 inhibitors as clinical candidates for erectile dysfunction
Y. Qiu, S. Bhattacharjee, P. Kraft, T. Mathew John, D. Haynes-Johnson, W. Jiang, Z. Sui, & S. Lundeen *477*
Circulating endothelial progenitor cells and endothelial function after chronic Tadalafil treatment in subjects with erectile dysfunction
C. Foresta, A. Ferlin, L. De Toni, A. Lana, C. Vinanzi, A. Galan, & N. Caretta *484*
Vascular risk factors and erectile dysfunction in a cohort of healthy men
A. Ponholzer, C. Temml, M. Rauchenwald, & S. Madersbacher *489*
Lipoprotein profile in men with prostate cancer undergoing androgen deprivation therapy
M. Braga-Basaria, D.C. Muller, M.A. Carducci, A.S. Dobs, & S. Basaria *494*
The future of sexual medicine for the urologist
L.S. Ross *499*

International Journal of Impotence Research, 2006,18, (6)

Phosphodiesterase 11: A brief review of structure, expression and function
A. Makhlouf, A. Kshirsagar, & C. Niederberger *501*
Investigation of serotonin receptors in the isolated penile bulb of rats
G. Soydan, E. Tekes, & M. Tuncer *510*
Early echographical assessment of minimal lesions of cavernosum corpora and tunica albuginea in subjects with erectile dysfunction, suggestive of La Peyronie's disease
A. Mander, G. Palleschi, V. Gentile, H. Gezeroglou, T. Dornbusch, A.L. Pastore, & A. Carbone *517*
Sleep-related nocturnal erections and erections during midazolam-induced sedation in healthy young men
Y.S. Song, E.S. Song, K.H. Lee, Y.H. Park, W.C. Shin, & J.H. Ku *522*
Safety and efficacy of tamsulosin in the treatment of painful ejaculation: A randomized, double-blind, placebo-controlled study
M.R. Safarinejad *527*
Efficacy of sertraline hydrochloride in treatment of premature ejaculation: A placebo-controlled study using a validated questionnaire
M. Arafa, & R. Shamloul *534*

Quality of life and sexuality in chronic dialysis female patients
F.Z. Coelho-Marques, M.B. Wagner, C.E. Poli de Figueiredo, & D.O. d'Avila 539
Diagnostic value of nitric oxide, lipoprotein(a), and malondialdehyde levels in the peripheral venous and cavernous blood of diabetics with erectile dysfunction
M.A. El-Latif, A.A. Makhlouf, Y.M. Moustafa, T.E. Gouda, S. Niederberger, & S.M. Elhanbly 544
Salvage of sildenafil failures with cabergoline: A randomized, double-blind, placebo-controlled study
M.R. Safarinejad 550
A meta-regression analysis of treatment effect modifiers in trials with flexible-dose oral sildenafil for erectile dysfunction in broad-spectrum populations
L. Kriston, A. Harms, & M.M. Berner 559
Ninth commandment: 'Thou shalt not covet thy neighbor's wife!' Penetrating trauma to the corpora cavernosa caused by gunshot
B. Giammusso, G. Pomara, G. Giannarini, & M. Motta ... 566
Topical lignocaine for vaginismus: A case report
S.K. Praharaj, P. Verma, & M. Arora 568

Journal of Homosexuality, 2006, 51, (1)

Current issues in lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) health introduction
J. Harcourt 1
Disclosure of sexual orientation and behavior in the nurses' health study II Results from a pilot study
P. Case, S.B. Austin, D.J. Hunter, W.C. Willett, S. Malspeis, J.E. Manson, & D. Spiegelman 13
Mental health issues: A comparison of lesbian, bisexual and heterosexual women
A.S. Koh, & L.K. Ross 33
Factors associated with 'Feeling Suicidal': The role of sexual identity
J. Abelson, S. Lambevski, J. Crawford, M. Bartos, & S. Kippax 59
Sexual identity distress, social support, and the health of gay, lesbian, and bisexual youth
E.R. Wright, & B.L. Perry 81
Transgender youth invisible and vulnerable
A.H. Grossman, & A.R. D'Augelli 111
Slivers of the journey: The use of photovoice and story-telling to examine female to male transsexuals' experience of health care access
W. Hussey 129
Understanding the experiences of lesbian, bisexual and trans survivors of domestic violence: A qualitative study
D.R. Bornstein, J. Fawcett, M. Sullivan, K.D. Senturia, & S. Shiu-Thornton 159
Need for HIV/AIDS education and intervention for MTF transgenders responding to the challenge
T. Nemoto, L.A. Sausa, D. Operario, & J. Keatley 183

Journal of Homosexuality, 2006, 51, (2)

"Fag Church": Men who integrate gay and Christian identities
G. Walton 1
Stereotype or success? Prime-time television's portrayals of gay male, lesbian, and bisexual characters
A.B. Raley, & J.L. Lucas 19
Explaining comfort with homosexuality in rural America
V.L. Eldridge, L. Mack, & E. Swank 39
Public attitudes toward gays and lesbians: Trends and predictors
G.R. Hicks, & T. Lee 57
Positive associations among interpersonal contact, motivation, and implicit and explicit attitudes toward gay men
K.M. Lemm 79
Disclosure patterns within social networks of gay men and lesbians
K.P. Beals, & L.A. Peplau 101
With friends like these. . . The role of prejudice and situational norms on discriminatory helping behavior
B. Masser, & K.B. Moffat 121
Exploring heterosexual women's anti-lesbian attitudes
W.W. Wilkinson 139

Journal of Homosexuality, 2006, 51, (3)

Sexual minorities and selection of a primary care physician in a midwestern U.S. city
C.E. Labig, & T.O. Peterson 1
From "Male Bonding Rituals" to "Suicide Tuesday": A qualitative study of issues faced by gay male ecstasy (MDMA) users
R. Klitzman 7
Understanding the demographic characteristics of urban men who have sex with men
J.A. Catania, J. Canchola, L. Pollack, & J. Chang 33
Attempted suicide among transgender persons: The influence of gender-based discrimination and victimization
K. Clements-Nolle, R. Marx, & M. Katz 53
Forced online: Push factors of internet sexuality: A preliminary study of online paraphilic empowerment
A. Rosenmann, & M.P. Safir 71
Layers of leather: The identity formation of leathermen as a process of transforming meanings of masculinity
C.M. Mosher MCoun, H.M. Levitt, & E. Manley 93
Infusing lesbigay research into the counseling research classroom
T. McVannel Erwin 125
College students' multiple stereotypes of lesbians: A cognitive perspective
W. Geiger, J. Harwood, & M.L. Hummert 165
Reactive, anxious and possessive forms of jealousy and their relation to relationship quality among heterosexuals and homosexuals
D.P.H. Barelds, & P. Dijkstra 183
Commitment in same-sex relationships: A qualitative analysis of couples' conversations
S. Scales Rostosky, E.D.B. Riggle, M.G. Dudley, & M.L.C. Wright 199
Translators, traitors, and traducers: Perjuring Hawaiian same-sex texts through deliberate mistranslation
R.J. Morris 225

Journal of the History of Sexuality, 2005, 14, (4)

The queer life and afterlife of Roger Casement
B. Lewis .....
Embodying delinquency: Boys' bodies, sexuality, and juvenile justice history in early-twentieth-century Quebec
T. Myers .....
"Your body is yours": Anarchism, birth control, and eugenics in interwar France
R.D. Sonn .....
Sexualizing youth: Morality campaigns and representations of youth in early 1960s Buenos Aires
V. Manzano .....

Journal of the History of Sexuality, 2006, 15, (1)

Monastic masturbation in Pâli buddhist texts
J.D.M. Derrett .....
Heterosexuality as a threat to medieval studies
J.A. Schultz .....
"Inspired by flames of love": Homosexuality, mysticism, and Moravian brothers around 1750
P. Peucker .....
"Model mamas": The domestic partnership of home economics pioneers Flora Rose and Martha Van Rensselaer
M. Elias .....
The joy of work: Helen Gurley Brown, gender, and sexuality in the white-collar office
J. Berebitsky .....

Journal of Sex and Marital Therapy, 2006, 32, (5)

Psychosocial variables of sexual satisfaction in Chile
J.E. Barrientos, & D. Páez *351*
The enhancement of female sexual function with Argin Max, a nutritional supplement, among women differing in menopausal status
T.Y. Ito, M. Lake Polan, B. Whipple, & A. Sontag Tran *369*
Management and outcome of primary vaginismus
C.-J. Jeng, L.-R. Wang, C.-S. Chou, J. Shen, & C.-R. Tzeng *379*
Restoration of satisfying sex for a castrated cancer patient with complete impotence: A case study
K.M. Warkentin, R.E. Gray, R.J. Wassersug *389*
Treating erectile dysfunction through electronic consultation: A pilot study
P.M. Leusink, & E. Aarts *401*
Low relationship satisfaction and high partner involvement predict sexual problems of women with fibromyalgia
M.B. Kool, L. Woertman, M.A. Prins, H. Van Middendorp, & R. Geenen *409*

Journal of Sexual Medicine, 2006, 3, (5)

Finding strength in diversity with The Journal of Sexual Medicine as the common bond
I. Goldstein *759*
Female sexual satisfaction and pharmaceutical intervention: A critical review of the drug intervention studies in female sexual dysfunction
E. Nijland, S. Davis, E. Laan, & W. Weijmar Schultz *763*
Obesity, dyslipidemias and erectile dysfunction: A report of a subcommittee of the Sexual Medicine Society of North America
J. Mulhall, P. Teloken, G. Brock, & E. Kim *778*
Subclinical erectile dysfunction: Proposal for a novel taxonomic category in sexual medicine
E.A. Jannini, A. Lenzi, A. Isidori, & A. Fabbri *787*
Sexual problems among a specific population of minority women aged 40–80 years attending a primary care practice
R. Sadovsky, W. Alam, M. Enecilla, R. Cosiquien, O. Tipu, & J. Etheridge-Otey *795*
Differential regulation of the expression of estrogen, progesterone, and androgen receptors by sex steroid hormones in the vagina: Immunohistochemical studies
M.A. Pessina, R.F. Hoyt Jr, I. Goldstein, & A.M. Traish ... *804*
Brain-derived Neurotrophic Factor (BDNF) acts primarily via the JAK/STAT pathway to promote neurite growth in the major pelvic ganglion of the rat: Part I
A.J. Bella, G. Lin, K. Tantiwongse, M. Garcia, C.-S. Lin, W. Brant, & T.F. Lue *815*
Brain-derived Neurotrophic Factor (BDNF) acts primarily via the JAK/STAT pathway to promote neurite growth in the major pelvic ganglion of the rat: Part 2
G. Lin, A.J. Bella, T.F. Lue, & C.-S. Lin *821*
Effect of hypothyroidism on the NO/cGMP pathway of corpus cavernosum in rabbits
H. Kilicarslan, I. Bagcivan, M.K. Yildirim, B. Sarac, & T. Kaya *830*
Cues resulting in desire for sexual activity in women
K. McCall, & C. Meston *838*
The sexual arousal and desire inventory (SADI): A multidimensional scale to assess subjective sexual arousal and desire
R. Toledano, & J. Pfaus *853*
Comparison of androgens in women with hypoactive sexual desire disorder: Those on combined oral contraceptives (COCs) vs. those not on COCs
J.K. Warnock, A. Clayton, H. Croft, R. Segraves, & F.C. Biggs *878*
Efficacy and safety of flexible-dose vardenafil in men with type 1 diabetes and erectile dysfunction
D. Ziegler, F. Merfort, H. van Ahlen, A. Yassin, T. Reblin, & M. Neureither *883*
Vardenafil improved erectile function in a "real-life" broad population study of men with moderate to severe erectile dysfunction in Australia and New Zealand
C. McMahon, D. Lording, B. Stuckey, V. Tan, M. Gillman, W. White, S. Di Natale, & P. Bramwell *892*
Prospective, randomized, open-label, fixed-dose, cross-over study to establish preference of patients with erectile dysfunction after taking the three PDE-5 inhibitors
J.R. Tolrà, J.M.C. Campaña, L.F. Ciutat, & E.F. Miranda *901*
Tianeptine can be effective in men with depression and erectile dysfunction
H. El-Shafey, A. Atteya, S. Abu el-Magd, A. Hassanein, A. Fathy, & R. Shamloul *910*
Management of ischemic priapism with high-dose intracavernosal phenylephrine: From bench to bedside
C.C. Wen, R. Munarriz, I. McAuley, I. Goldstein, A. Traish, & N. Kim *918*
Surgical treatment of vulvar vestibulitis syndrome: Outcome assessment derived from a postoperative questionnaire
A.T. Goldstein, D. Klingman, K. Christopher, C. Johnson, & S.C. Marinoff *923*
Correction of penile curvature by rotation of the corpora cavernosa: A case report
O. Shaeer *932*

Journal of Sexual Medicine, 2006, 3, (S4)

Premature ejaculation
G.A. Broderick *293*
Premature ejaculation: On defining and quantifying a common male sexual dysfunction
G.A. Broderick *295*
Etiology of ejaculation and pathophysiology of premature ejaculation
C.F. Donatucci *303*
Guidelines for the diagnosis and management of premature ejaculation
I.D. Sharlip *309*
Diagnosing premature ejaculation: A review
R. Shabsigh *318*
The psychology of premature ejaculation: Therapies and consequences
S. Althof *324*

Current and future pharmacotherapies of premature ejaculation
W.J.G. Hellstrom 332

Journal of Sexual Medicine, 2006, 3, (S5)
Special Guest Editor: Jacques Buvat

Pioneer lecture summary 343
State-of-the-art lectures summaries 344
Symposia / round tables summaries 354
Debates summaries 366
Courses summaries 371
Oral presentations abstracts 382
Moderated poster (oral) presentations abstracts 405
Unmoderated poster presentations abstracts 438
Video presentations abstracts 451
Read-by-title abstracts 451

Journal of Sexual Medicine, 2006, 3, (6)

Addressing both genders in sexual medicine diagnosis and treatment
I. Goldstein 949
Tribute to Abrie Schmidt 952
Customs, culture, and tradition—What role do they play in a woman's sexuality?
J.L. Fourcroy 954
The Bolger conference on PDE-5 inhibition and HIV risk: Implications for health policy and prevention
R.C. Rosen, J.A. Catania, A.A. Ehrhardt, A.L. Burnett, T.F. Lue, K. McKenna, J.R. Heiman, S. Schwarcz, D.G. Ostrow, S. Hirshfield, D.W. Purcell, W.A. Fisher, R. Stall, P.N. Halkitis, D.M. Latini, J. Elford, E.O. Laumann, F.L. Sonenstein, D.J. Greenblatt, R.A. Kloner, J. Lee, D. Malebranche, E. Janssen, & R. Diaz 960
Coalition for the advancement of prosthetic urology: History, accomplishments, and continuing mission
G. Daubert 976
A prospective study examining the anatomic distribution of nerve density in the human vagina
R. Pauls, G. Mutema, J. Segal, W.A. Silva, S. Kleeman, V. Dryfhout, & M. Karram 979
Antidepressant-induced inhibition of genital vascular responses is reversed by vardenafil in female rabbits
J. Angulo, P. Cuevas, B. Cuevas, E. Bischoff, & I. Saenz de Tejada 988
Chronic administration of an oral rho kinase inhibitor prevents the development of vasculogenic erectile dysfunction in a rat model
K. Park, S.W. Kim, K.S. Rhu, & J.-S. Paick 996
A new combination treatment for premature ejaculation: A sex therapist's perspective
M.A. Perelman 1004
Development of a Korean version of the Female Sexual Distress Scale
J.H. Bae, C.S. Han, S.H. Kang, K.S. Shim, J.J. Kim, & D.G. Moon 1013
Genital sensation and sexual function in women bicyclists and runners: Are your feet safer than your seat?
M.K. Guess, K. Connell, S. Schrader, S. Reutman, A. Wang, J. LaCombe, C. Toennis, B. Lowe, A. Melman, & M. Mikhail 1018
Vardenafil improves sexual function and treatment satisfaction in couples affected by erectile dysfunction (ED): A randomized, double-blind, placebo-controlled trial in PDE5 inhibitor-naïve men with ED and their partners
D. Edwards, G. Hackett, O. Collins, & J. Curram 1028
Comparing vardenafil and sildenafil in the treatment of men with erectile dysfunction and risk factors for cardiovascular disease: A randomized, double-blind, pooled crossover study
E. Rubio-Aurioles, H. Porst, I. Eardley, & I. Goldstein, for the Vardenafil–Sildenafil Comparator Study Group . 1037
Predictors of tadalafil efficacy in men with erectile dysfunction: The SURE study comparing two dosing regimens
P. Costa, J. Buvat, S. Holmes, S. Weitckus, H. Petto, K. Hamidi, & L. Varanese 1050
Clinical and psychosocial characteristics of men with erectile dysfunction: Baseline data from ExCEED™
D.M. Latini, D.F. Penson, K.L. Wallace, D.P. Lubeck, & T.F. Lue 1059
Longitudinal differences in psychological outcomes for men with erectile dysfunction: Results from ExCEED™
D.M. Latini, D.F. Penson, K.L. Wallace, D.P. Lubeck, & T.F. Lue 1068
Feasibility of the use of phosphodiesterase type 5 inhibitors in a pharmacologic prevention program for recurrent priapism
A.L. Burnett, T.J. Bivalacqua, H.C. Champion, & B. Musicki 1077
Wide variability in laboratory reference values for serum testosterone
S. Lazarou, L. Reyes-Vallejo, & A. Morgentaler 1085

Sex Roles, 2006, 54, (5-6)

Our menses, ourselves: Research and commentary from the Society for Menstrual Cycle Research
M.L. Stubbs, & P. Kernoff Mansfield 311
Early menarche: A review of research on trends in timing, racial differences, etiology and psychosocial consequences
R. Blumstein Posner 315
Emotional reactions to menarche among Mexican women of different generations
M.L. Marván, C. Morales, & S. Cortés-Iniestra 323
"Our revolution has style": Contemporary menstrual product activists "doing feminism" in the third wave
C. Bobel 331
Camillagate: Prince Charles and the tampon scandal
D. Linton 347
"Kiss your period good-bye": Menstrual suppression in the popular press
I. Johnston-Robledo, J. Barnack, & S. Wares 353
What do women want? A new view of women's sexual problems
M.C. McHugh 361
The PMS illusion: Social cognition maintains social construction
J.C. Chrisler, J. Gorman Rose, S.E. Dutch, K.G. Sklarsky, & M.C. Grant 371
From "it's all in your head" to "taking back the month": Premenstrual syndrome (PMS) research and the contributions of the Society for Menstrual Cycle Research
D. Taylor 377
A lifespan biological model of menopause
P.S. Derry 393
Fallout from the women's health study: A short-lived vindication for feminists and the resurrection of hormone therapies
A.M. Voda, & C.A. Ashton 401

Sexual Abuse, 2006, 18, (2)

Age and sexual recidivism: A variable connection
D. Thornton *123*
What do we know about the effect of aging on recidivism risk for sexual offenders?
D.M. Doren *137*
Risk factors for criminal recidivism in older sexual offenders
S. Fazel, G. Sjöstedt, N. Långström, & M. Grann *159*
The offence process of sex offenders with intellectual disabilities: A qualitative study
J. Courtney, J. Rose, & O. Mason *169*
Comparison of two risk assessment instruments for sexual offenders
J. Looman *193*
The factor structure of static actuarial items: Its relation to prediction
H.E. Barbaree, C.M. Langton, & E.J. Peacock *207*
Prescription of medroxyprogesterone acetate to a patient with pedophilia, resulting in cushing's syndrome and adrenal insufficiency
R.B. Krueger, W. Hembree, & M. Hill *227*

Sexual Abuse, 2006, 18, (3)

Relapse prevention for sexual offenders: Considerations for the "abstinence violation effect"
J.G. Wheeler, W.H. George, & G.A. Marlatt *233*
An investigation of the validity and reliability of the criminal sentiments scale in a sample of treated sex offenders
T.D. Witte, C. Di Placido, D. Gu, & S.C.P. Wong *249*
The self-regulation model of sexual offending: The relationship between offence pathways and static and dynamic sexual offence risk
P.M. Yates, & D.A. Kingston *259*
A test of counterfeit deviance: A comparison of sexual knowledge in groups of sex offenders with intellectual disability and controls
A.M. Michie, W.R. Lindsay, V. Martin, & A. Grieve *271*
Religious affiliations among adult sexual offenders
D. Eshuys, & S. Smallbone *279*
Sexual offenders' state-of-mind regarding childhood attachment: A controlled investigation
T. Stirpe, J. Abracen, L. Stermac, & R. Wilson *289*
The Oregon depo-provera program: A five-year follow-up
B.M. Maletzky, A. Tolan, & B. McFarland *303*

Sexual & Relationship Therapy, 2006, 21, (4)

HIV/AIDS: the rape of Africa's sexual health and rights
M. Wasserman *391*
Penile – vaginal intercourse is better: evidence trumps ideology
S. Brody *393*
Adult psychosexual dysfunction as a sequela of child sexual abuse
S. Ahmad *405*
Working clinically with gay men with sexual performance problems
T. Campbell, & C. Whiteley *419*
Is ethnicity and religion an aetiological factor in men with rapid ejaculation?
M.J. Steggall, A. Pryce, & C.G. Fowler *429*
Vaginismus and failed in vitro fertilization
M.E. Tulla, M.E. Dunn, R. Antilus, & O. Muneyyirci-Delale *439*
Thirty years of psychosexual nursing
R. Irwin *445*
Of rats and women: preclinical insights into the nature of female sexual desire
J.G. Pfaus *463*

Sexualities, 2006, 9, (4)

Bodies, technologies, spaces: On 'dogging'
D. Bell *387*
'Serosameness' or 'serodifference'? Resisting polarized discourses of identity and relationality in the context of HIV
D.W. Riggs *409*
Sexology, the homo/hetero binary, and the complexities of male sexual history
C. Brickell *423*
Sexing up the subject: Methodological nuances in researching the female sex industry
T. Sanders *449*
'Lesbian appetites': Food, sexuality and community in feminist autobiography
A. Lindenmeyer *469*
Haworth's end to the pederasty debate
D. Durber *487*

Sexuality and Disability, 2006, 24, (3)

Taking a stand: On teaching the epidemiology of sexually transmitted infections
A. Schrack Walters *131*
Impact of sperm collection methods on sperm parameters in spinal cord injured men and compared to normal controls in ICSI program
N. Salsabili, A.M. Ziaei, M. Taheri, F. Akbari, & S. Jalaie *141*
Review of effective interventions for socially inappropriate masturbation in persons with cognitive disabilities
B. Tarnai *151*
Interaction between alpha-fetoprotein gene and gonadotropin releasing hormone and effects on brain sexual differentation: Molecular function and biological process
V. Wiwanitkit *169*
Model of gonadotropin-releasing hormone and gonadotropin releasing hormone complex
V. Wiwanitkit *175*
Benzene exposure and spermatotoxicity
V. Wiwanitkit *179*

Zeitschrift fur Sexualforschung, 2006, 19, (3)

Schwule Männer im dritten Lebensalter
M. Bochow *187*
Wer war Eduard Fuchs?
P. Gorsen *215*
Kann die neosexuelle Revolution ohne Neoliberalismus gedacht werden?
V. Sigusch *234*
„Die Quellen waren mit Sexualität gesättigt"
D. Herzog *241*